

A Ken nëen daŋ rew ke ŋaani?

- ❖ Men caa lat ke kui jien ɔ-lip daŋ rew kene cuuŋni lembärni daŋ rew kä (Nyuuth 11:4) nanɛ kɔn kä Dhek 4. Reyde, ken jien ɔ-lip daŋ rew tɔtɔ kamke lieeth raar thin men baa kule lath kä cuuŋ lembäri men tä lembärni bärɔw reyde (Dhek. 4:1-3 , 12).
- ❖ Ken jien ɔ-lip “Ke ken rew tin ca yir” keel ke cuuŋ lembärni, cuŋ ken e la “ruac Kuoth Nhial” (Dhek. 4:6, 14). Men lotni Ruac Kuoth ee wal kene Ruac Kuoth e thiak e.
- ❖ Ci Bay-bol Mo-theth kene E-li-yaa caat ke nëen daŋ rew kä Nyuuth 11:
 - Ca rɔ rony ke bieyni cuali(3): Caa Bay-bol gaŋ guaath rikä
 - Cuŋ ken nhiam Kuar ni Kuoth (4): /Kän Kuoth e nhok en ɣöö bi rietke bath
 - Kä mi tēēke ram mi goor yöö bike moc riek, bä mac raar thokdien (5): Ken riet Kuoth tin tä rey Bay-bolä tee ke luŋ ke däk Ji “tēre” (Yir-me-yaa. 5:14)
 - Ci ke puar gäk, ke yöö /ci nhiaal bi dēm (6a): Ram mi ɣer Bay-bol /ce nhial Yiēkä men Gɔaa en Rēl rɔde bi jāk (men la lieeth).
 - Ci ken pi loc ni riem kä ci ken rik nöön (6b): Ney tee ci Bay-bol diany kä rɔdien e ken cua kam raar tɔ kä rik kene muth yiēē mee ci tuok kä run tee tä däär

B Epek mi nindi ci ken ruac neenädien lat ke je?

- ❖ Nyuuth ciökä 11 tooke je ke nyuuth Luak Kuoth Rool Nhial, kene ney tin pal nhiam yikä (Nyuuth. 11:1).
- ❖ Kal Luak Kuoth Rool Nhial en tä raar e wic muɔɔn, men bi “Jur” – ney tin /thiel ɲath – “wec in rel rɔ” dɔany – men lotni nee Kuoth – ke päth 42 (Bäth. 2).
- ❖ Ke jen guaath emɔ, baa riet Kuoth kum ke “bieyni cuali” – min lot ni cuɔc en diit - (Bäth. 3) [Päth 42 x Nin 30 = Nin 1,260 (rey ruac göökä, ke run 1,260)].
- ❖ E tooke ni kä ruɔn 538, ci duol Röm e took ke mi jake ɲiicnike ke mi läthe ke wii Rieetni Kuoth, e cube ni kä ɣöö be naath pen kuen Bay-bolä kene kuēthe ke ney tin tä ke Bay-bol liŋh, kie ney tin kuēēne amäni ciaŋ ɲath en caa lat reyde. ɲiicni ke.
- ❖ Mee ci guaath eme thiak ke thuok, cu laat locä thukä thin loŋ mi tɔt jāk kä ciaŋ jiääk mee ciaŋ ke ke. (Me-thiw. 24:22).

C Lijw ken idi?

- ❖ E luŋ en miŋh ci rɔde jiec ɔ ke thuok runi ti 1,260, mi lotni, ruɔn 1798?
- ❖ Kac raar Pi-reny, cue rɔde tok ke ruɔn 1789, cue cua jen tuk kä men cɔalke i “Kume mi tɔɔŋ naath” (1793-1794), jake je kä jɔc elɔŋ en ɣöö e ɲa tä jɔc kume kä neme: Cey-tan kene yiēy ke tin jiäk. en kume neme lat ke je ke dup diok. (Nyuuth. 11:8):
 - Tho-dɔm: Kac raar ce guaath cienä thielä pöcä (leerä) nöön
 - I-jēp: Kumeni tin thiel ɲath (ɣöth. 5:2), /ci ken dieer ke pal “kuthni cärikien”
 - Ke guaath en baa Yecu puat jiaath: Thöp Yecu ke rɔde baa je ɣer

D Eney jiac ke ke liŋh kene wädien Rool Nhial?

- ❖ Ke cänkä 26, kä pay Wäl-Kel 1793, Cu Pa-rith ɲut kam raar mi däk ciaŋ ɲathä. Cua ɲut eme däk ke cänkä 17, pay Bäkēl 1797. Ke jen guaath runi daŋ diok ke nuth, cu Pi-rēny tä ke gɔy loaac kene tethloaac ke ɣöö caa je “jak kä lor” kä ruēc cienä ɲathä min cɔl ken e en ɣöö e ruēcä mi cienä naath e jiäk, kä lat ken e en ɣöö ci ken jɔw Bay-bol jak kä bit. (Nyuuth. 11:9-10).
- ❖ Kä ɣöö dee kule biēt ni jen kie dere bath, cu Bay-bol jiac ni rɔde nhial e bum elɔŋ ke taa ki ken mer tuok. Cu mi-cini Prö-teth-tant Ruacni Thukni Kuoth ti gɔw naŋ keŋ ni ɣɔaa diaal (Nyuuth. 11:11).
- ❖ Wi-liam Wil-ber-puoth cue buɔn ji Bay-bolä men nhiam yiath piny ke 1804 ke ɣöö dee Bay-bol dääk kä naath ke buan. Cu Bay-boli tin tä tetni naath rɔdien rep ni ke bathdɔori, e mäni mee ce cop ni kä ɣöö e jen Bok en caa kɔk e loŋ wii muɔɔn. En täame, en dääkni Rieetni Kuoth /cie mi dee luŋ ke káp cuɔŋ. Ci Kuoth e lath kä taa mi thiele ram mi dee je luŋ ke mi dāke je thin (Nyuuth. 11:12).

E Eɲu ci tuok kore mo?

- ❖ E tooke ni kä “jiec liŋh” nëeni daŋ rew, e jen tuk kähä men jɔak kä kör wec muɔɔn en diit: men la guaath en jɔak.
- ❖ En guaath eme be wä thuok ke ben Kritho en rēwde, guaath en bi kuääri diaal ben piny Yecu, kä be cu ruēc amäni cän kel (Nyuuth. 11:15).
- ❖ Ken ti diaal titi caa ke nöön ke taa cienä palä Rool Nhial (Nyuuth. 11:16-17), men guut ke nyuuth thandukä matdä ruach rey Luak Kuoth Rööol Nhail (Nyuuth. 11:19).
- ❖ Ke cuɔpde en “guaath luok” (Nyuuth. 11:18), cua ɣɔw nyuoth men baa luk ni luk: e la ɲut Kuoth daŋ wäl tin tä rey thandukä matdä ruac.